

Nr 48.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 26 kap. 4 § byggningsbalken; given Stockholms slott den 3 februari 1922.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 26 kap. 4 § byggningsbalken.

GUSTAF.

A. Åkerman.

Förslag

till

LAG

om ändrad lydelse av 26 kap. 4 § byggningabalken.

Härigenom förordnas, att 26 kap. 4 § byggningabalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

Tingshus skall vart tingslag bygga å vanlig tingsstad eller å ort, Konungen bestämmer, sedan rätten däröver hörd är.

Tingshus uppföres efter ortens sed av ändamålsenliga byggnadsämnen till den storlek och med de lokaler, häradsfängelse inberäknat, behovet i varje fall fordrar.

Tingshus må ej uppföras, innan ritning och byggnadsbeskrivning därtill blivit av Konungen fastställda. Vad nu sagts om nybyggnad gälle ock om till-, på- och ombyggnad av tingshus så ock om andra förändringar i avseende å sådan byggnads inredning av den genomgripande beskaffenhet, att de kunna anses jämförliga med ombyggnad.

Tingshus skall av tingslaget underhållas.

I kostnaden för uppförande och underhåll av tingshus skola alla de, vilka inom tingslaget erlægga kommunalutskylder, deltaga efter de grunder, som för sådana utskylders utgörande i allmänhet äro stadgade.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1922, då lagen den 5 juni 1909 (nr 55) angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll av tingshus och häradsfängelse skall upphöra att gälla.

Ärende angående ort för tingshus eller fastställande av ritning och byggnadsbeskrivning, avseende nybyggnad eller i lagen omförmäld ändring av tingshus, som vid lagens ikraftträdande är beroende på Konungens befallningshavandes prövning, skall för avgörande överlämnas till Konungen.

---

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 25 november 1921.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, Statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Åkerman anför:

»Enligt 26 kap. 4 § byggningabalken skall tingshus bestå av en stuva så stor, som tarvas, och två kamrar; vid vart tingsställe skall ock fängelse vara, där missgärningsmän må i förvar hållas.

Berörda bestämmelser hava i viss mån genom beslut av Kungl. Maj:t i administrativ väg frångåtts, i ty att Kungl. Maj:t dels förpliktat de tingshusbyggnadsskyldiga att åt nämnden å tingsplatsen hålla bostad, dels, då besvär anförts över länsstyrelses beslut att fastställa ritningar till tingsbyggnad med större antal rum än lagen föreskriver, ej gjort ändring i dylika beslut.

I samband med väckt fråga om gemensamt tingsställe för Östra Värmds domsagas båda tingslag har riksdagens justitieombudsman i underdånig skrivelse den 23 april 1920 anført: Tidsenliga lagstadganden angående bestämmelser om tingshusbyggnad och dess beskaffenhet saknades. Naturligtvis hade icke på mycket länge tingshus av den otillräckliga beskaffenhet, som i byggningabalken omnämndes, blivit uppförda, men under inspektionsresor hade likväl esomoftast den tanken slagit justitieombudsmannen, huru opraktiskt och även onödigt kostsamt ganska nyligen byggda tingshus blivit planlagda och uppförda. Den brist på känsla för god arkitektur, som gjort

sig gällande såväl vad exteriör som rumsdistribution beträffade, vore även påfallande. En blivande lagstiftning i ämnet borde såsom ett oeftergivligt villkor uppställa, att ritningarna till nya tingshus och även andra för domsagens behov avsedda byggnader skulle underkastas granskning och fastställas av Kungl. Maj:t eller eljest av fullt sakkunnig myndighet, som Kungl. Maj:t bestämde. Ett stadgande i sistberörda riktning syntes så mycket mera av behovet påkallat, som tingshus hädanefter borde byggas sålunda, att de lämpligen kunde användas under en ny rättegångsordning.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har i avgivet yttrande i ärendet anført, att justitieombudsmannens framställning om nya lagstadganden om tingshus vore ett önskemål, vars snara förverkligande måste ur varje synpunkt anses förtjänt att förorda, och Göta hovrätt har i sitt utlåtande framhållit, att justitieombudsmannen förebragt bärande skäl för behovet av en ny och förbättrad lagstiftning angående uppförande av tingshus och andra för domsagens behov avsedda byggnader, samt tillstyrkt justitieombudsmannens förslag, att ritningar till dylika byggnader skulle, på sätt redan nu vore stadgat i fråga om ritningar till häradsfängelse, fastställas av Kungl. Maj:t.

Processkommissionen, som också hörts i ärendet, har i avgivet yttrande anført: Vad anginge den av justitieombudsmannen väckta frågan om ny lagstiftning angående tingshusbyggning torde i sammanhang med arbetet på rättegångsreformen spörsmålet om tingshusbyggnadsväsendet i hela sin vidd komma att upptagas till legislativ behandling. I avbidan härpå syntes andra delar av ämnet ej böra göras till föremål för lagstiftning än den av justitieombudsmannen närmast berörda frågan om tingshus beskaffenhet och granskning av ritningar till nya tingshus. I detta sammanhang syntes emellertid den rätt att besluta om platsen för tingshus, som enligt 26: 4 byggningsbalken för närvarande tillkomme Kungl. Maj:ts befallningshavande, böra överflyttas till Kungl. Maj:t. En sådan lagändring påkallades av den stora betydelsen för rättsskipningen av att tingssammanträden hölles på lämpliga orter. Då det icke minst ur synpunkten av en blivande rättegångsreform vore av betydelse, att tillkomsten av olämpliga anordningar i förevarande hänseenden förekommes, syntes det vara lämpligt, att lagstiftningsåtgärder i ämnet omedelbart företoges.

Den förevarande frågan har tidigare varit uppe.

I skrivelse den 20 mars 1901 (nr 28) har nämligen riksdagen anhallit, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för riksdagen framlägga

förslag till lag om ändring i 26 kap. 4 § byggningabalken i syfte att behovet av tillräckliga och lämpliga lokaler för häradsrätternas sammanträden måtte varda på tillfredsställande sätt tillgodosett.

Riksdagen anför i sin skrivelse bland annat: Riksdagen har den uppfattning, att de i 26 kap. 4 § byggningabalken givna, ännu gällande bestämmelserna angående tingsbyggnads storlek och inredning numera måste anses föräldrade och föga motsvarande tidens krav. Att de jämväl av dem, vilka därav närmast beröras — de tingshusbyggnadsskyldige — i allmänhet så betraktas, framgår därav, att desamma, då fråga är om nybyggnad av tingshus, mera sällan bringas i tillämpning. De tingshus, som uppföras, äro i regel till såväl storlek som beskaffenhet i övrigt för sitt ändamål fullt tillfredsställande. Emellertid gives det exempel även därpå, att bestämmelserna begagnats såsom medel att förhindra tillkomsten av fullt ändamålsenliga tingshus, och det kan inträffa, att en minoritet inom tingshusbyggnadsskyldige genom att påyrka bestämmelsernas bokstavligen efterföljd kan tvinga den vida övervägande majoriteten att uppföra tingshus av förhållandevis alldeles otillräckliga dimensioner. För att förebygga dylika eventualiteter är alltså efter riksdagens åsikt en omarbetning av ifrågasvarande lagbestämmelser av verkligt behov påkallad; därvid det dock synes riksdagen uppenbart, att det ej kan vara lämpligt att i lag fastslå en viss för alla tingshus gällande norm ifråga om storlek och utrymme. Bäst torde vara att låta frågan därom bero på prövning i varje särskilt fall, varigenom tillfälle beredes att taga hänsyn till alla omständigheter, som för frågans avgörande äro av betydelse.

Över riksdagens skrivelse hava infortrade yttranden under åren 1901 och 1902 avgivits av länsstyrelserna. Dessa hava därvid tillstyrkt den av riksdagen begärda lagstiftningen. Ur de inkomna yttrandena tillåter jag mig här återgiva följande.

Länsstyrelsen i Stockholms län: I fråga om rätta innebörden av stadgandet, att i tingshus skall finnas »en stufva och två kamrar», håller länsstyrelsen väl före, att åt detta stadgande icke bör givas en så snäv tolkning, att icke, där ett tingslags storlek och invånarantal med nödvändighet kräver stort utrymme, de tingshusbyggnadsskyldige skulle kunna åläggas att inrätta tingshuset på annat sätt eller med flera rum än lagrummet omförmäler. Då i paragrafen uttryckligen säges, att »stufva» eller själva tings salen skall göras »så stor som tarivas», och i fråga om de bägge kamrarna några dimensioner ej finnas föreskrivna, lär icke ens av själva ordalagen hinder möta att för hela byggnaden föreskriva en storlek, som fullt räcker till, och kan detta ske, lär icke väl ej lagens mening kunna antagas vara att, där den för byggnaden erforderliga storleken skulle göra en

indelning i endast tre rum olämplig och kanske dyrare, förbjuda dess fördelning i ett större antal rum. Förändrade förhållanden med hänsyn till byggnadsmaterialier och byggnadssätt m. m. nödvändiggör även en evasiv tolkning av ifrågakvarande stadgande, och en sådan har jämväl hos domstolarna gjort sig gällande i avseende å de bestämmelser i 26 kap. byggningsbalken, som röra till deras handläggning hörande byggnadsfrågor.

Länsstyrelsen i Uppsala län lämnar en redogörelse för tingshusen i länet samt fortsätter: Såsom av utredningen framgår, kunna, vad Uppsala län beträffar, nya lagbestämmelser i syfte att åstadkomma tillräckliga och lämpliga lokaler för häradsrätternas sammanträden icke sägas vara av behovet synnerligen påkallade. Emellertid kan det ju ej anses annat än lämpligt, att 26 kap. 4 § byggningsbalkens föräldrade bestämmelser utbytas mot sådana som mera motsvara nutidens krav. Och i sådant hänseende får länsstyrelsen framhålla önskvärdenheten därav, att ej allenast de egentliga tingslokalerna utan även arkivet och häradsstäket göras tillräckligt rymliga och tidsenliga ävensom att i varje tingshus må finnas ett brandfritt kassavalv, där domhavanden har att förvara de värdehandlingar, som honom i tjänsten anförtros. Därjämte torde ock såsom ett önskemål få framhållas, att tingshusen för framtiden må byggas så, att tillräckligt utrymme finnes för inredning av bostad åt domhavanden. Och i sådant fall skulle domhavanden även vara skyldig att bo å tingsstället, vilket uppenbarligen komme att lända domsagans invånare till stor fördel.

Länsstyrelsen i Södermanlands län: För vinnande av det i riksdagsskrivelsen angivna syftemål torde vara tillfyllest att bestämmelse meddelas, vilka lokaler tingshus skola *minst* innehålla, såsom tingssal, väntrum för parter och vittnen, arkivlokal samt särskilda rum för domare och dennes biträde, för åklagare och nämnd, alla lokalerna försedda med nödig inredning och möblering jämte anordningar för uppvärmning, belysning och ventilation samt till antal och storlek efter behovet i varje ort, ävensom att vid tingshus skola finnas häradsstäket och nödiga uthus.

Länsstyrelsen i Östergötlands län: Att, såsom riksdagen synes anse förmånligt, överlämna frågan om tingshusens blivande storlek och utrymme i dem åt en viss majoritets gottfinnande i varje särskilt fall finner länsstyrelsen olämpligt, utan är det, enligt länsstyrelsens åsikt, bättre att ett minimum fastslås såsom till exempel att tingshus skall innehålla, förutom tingssal och arkiv, därest icke särskild byggnad därför uppföres, två rum för domaren, två rum för nämnden och två rum för vederbörande åklagare, men att om större utrymme äskas, beslut därom må fattas av de byggnadsskyldige därest två tredjedelar av de röstande äro om beslutet ense.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anser, att i de lagbestämmelser, som i ärendet må komma att utfärdas, bör fastslås en norm för tingsbyggnads storlek så till vida, att föreskrift lämnades angående de lägenheter, som i tingsbyggnad ovillkorligen måste finnas, — därvid länsstyrelsen särskilt vill fästa uppmärksamheten å nödvändigheten av inrättandet vid tingsbyggnad av brandfria arkivrum.

Länsstyrelsen i Jönköpings län: I likhet med riksdagen anser länsstyrelsen det icke vara lämpligt att i lag fastslå en viss för alla tingshus gällande norm i fråga om storlek och utrymme, men är dock av den mening, att bestämmelser böra meddelas angående det *minsta* antal lokaler, som ett tingshus skall innehålla. I detta hänseende bör, enligt länsstyrelsens åsikt, föreskrivas, att uti tingshus skola finnas *tingssal* till erforderlig storlek, *förmak*, där tingsmenighet kan uppehålla sig under rättens överläggningar samt vittnen och tilltalade personer kunna vistas under förhör med andra vittnen eller tilltalade, *två rum* för domhavanden och hans biträde, *två rum* för kronofogde och övriga åklagare, *två rum* för nämnden samt ett brand- och fuktfritt rum — tillräckligt stort jämväl med hänsyn till framtiden — för förvarande av häradsrättens arkiv. Sammanhang härmed torde skyldighet jämväl böra föreskrivas för de tingshusbyggnadsskyldige att förse rummen för domhavanden och dennes biträde, för kronofogden och övriga åklagare samt för nämnden med erforderliga *möbler* och *sängkläder*.

Vad beträffar *häradshäkten*, vilka de tingshusbyggnadsskyldige även äro skyldiga att bygga och underhålla i enlighet med stadgandena i 26 kap. 4 § byggningsbalken, kungl. brevet den 27 november 1798, kungl. kungörelsen den 14 augusti 1841, vilken kungörelse dock numera torde huvudsakligen avse cellfängelser samt krono- och stadshäkten, justitiestatsministerns cirkulär den 28 november 1845 samt lagen den 26 september 1884 angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll av tingshus och häradsfängelse, bör, enligt länsstyrelsens mening, bestämmelser meddelas därom, att sagda häkten skola innehålla minst *två celler* jämte *ett rum* för vederbörande fångförare, ävensom att dessa rum skola kunna uppvärmas och vara försedda med nödig utrustning.

Då ifrågakommande byggnader äro avsedda att tjäna det allmännas intresse och att äga bestånd under en längre tid, anser länsstyrelsen det vara synnerligen lämpligt om stadgande tillika utfärdades därom, att, innan tingshus eller häradshäkte finge uppföras, ritningarna därtill skulle underställas granskning och godkännande av sakkunnig offentlig myndighet, vilken, enligt länsstyrelsens mening, bör utgöra rörande tingshus överintendentensämbetet och beträffande häradshäkten fångvårdsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Blekinge län: Lika med riksdagen anser länsstyrelsen, att en för alla tingshus gällande norm i fråga om storlek och utrymme ej bör fastslås, men att fråga därom bör bero på prövning i varje särskilt fall.

Länsstyrelsen i Kristianstads län: Otivelaktigt äro byggningsbalkens bestämmelser i förenämnda lagrum beträffande tingshusbyggnad både alltför knapphändiga och föga lämpade efter nutida förhållanden. De torde även såsom föråldrade icke heller hava efterföljts i de flesta av de tingslag, där under senare tider tingshus blivit uppförda. I detta län har åtminstone icke förekommit något fall, då så skett, utan hava allestädes, där nya tingshus blivit byggda, dessa, oavsett lagens bestämmelser, tilltagits i den storlek, att de fullt motsvarat de anspråk på utrymme, som numera måste ställas på tingshusen. En omarbetning av gällande lagbestämmelser i detta hänseende torde dock vara av behovet påkallad till förhindrande därav, att icke med stöd av desamma på ett eller annat ställe skola uppstå mindre ändamålsenliga tingshus, och instämmer länsstyrelsen

fördenskull i den av riksdagen uttalade mening. Däremot biträder länsstyrelsen icke till fullo riksdagens åsikt, att det icke skulle vara lämpligt att i en blivande lag fastslå en viss för alla tingshus gällande norm i fråga om storlek och utrymme. Länsstyrelsen håller nämligen före, att såväl till efterrättelse för de tingshusbyggnadsskyldige själva som till ledning för vederbörande myndigheter vid bedömandet av tingshusbyggnadsfrågor lagen bör innehålla allmänna föreskrifter om vad som skall finnas i tingshus och vad därtill hörer, med frihet för de byggnadsskyldige att, därest omständigheterna skulle sådant föranleda, annorlunda bestämma under förutsättning att tingshusets ändamålsenlighet icke därigenom förfelades. Beslutades vid fråga om nybyggnad av tingshus avvikelser från den allmänna regeln i betydligare mån i den ena eller andra riktningen, antingen så, att planen för byggnaden utvidgades eller inskränktes, skulle sådant tydligtvis framkalla besvär, varigenom beslutets lämplighet under för handen varande förhållanden komme att av myndigheterna prövas. Såsom allmän föreskrift i detta hänseende torde, enligt länsstyrelsens förmenande, böra i lag stadgas, att tingshus skall innehålla tingssal, två rum för domarens kansli, ett med särskild ingång försett större rum, där exekutiva försäljningar m. m. kunna hållas, ett rum för länsmän, ett rum för nämndemän, ett rum för vittnen och en ljus, rymlig förstuga, som under den kallare tiden kan uppvärmas, ävensom arkivrum. Därjämte borde föreskrift meddelas, att det skulle åligga de tingshusbyggnadsskyldige ej mindre att förse rummen i tingshuset med erforderliga möbler och inventarier för deras olika ändamål samt med sängkläder, där rummens användande till sovrums ifrågakomme, än även att uppföra behöfliga ekonomibyggnader. I samma lag synes även böra intagas föreskrift om skyldighet för de tingshusbyggnadsskyldige att i enlighet med ritning, som av Kungl. Maj:t efter vederbörande ämbetsmyndigheters hörande skall fastställas, uppföra häradsfängelse och sådant fängelse med vad därtill hörer underhålla.

Länsstyrelsen i Malmöhus län: Då nu gällande föreskrifter om beskaffenheten av tingshus äro föråldrade, och det verkligen inträffat, att en minoritet inom tingshusbyggnadsskyldige genom att påyrka bestämmelsernas bokstavliga efterföljd tvingat majoriteten att uppföra tingshus av otillräckligt utrymme, finner länsstyrelsen en omarbetning av ifrågavarande lagbestämmelser vara av behov påkallad. Länsstyrelsen kan dock ej ansluta sig till den uppfattning, att en viss norm för ett tingshus beskaffenhet ej bör fastställas. Visserligen måste storleken av tingssalen i väsentlig grad vara beroende av storleken av tingslaget och den menighet, som kan antagas komma att i salen samlas; men i saknad av varje föreskrift om utrymmet skulle de byggnadsskyldige likasom myndigheterna sväva i ovisshet om vad som kunde fordras eller icke. Länsstyrelsen föreställer sig, att ett tingshus bör innehålla tingssal, två rum för domaren och hans biträden, ett rum för länsmännen, ett eller två rum för nämnden, arkivrum, häkte, bostad för tingsvaktmästaren samt i övrigt förstugor, garderobor, källare, vind, vedbodar och hemlighus.

Länsstyrelsen i Hallands län: Såsom riksdagen anmärkt, synes det icke vara lämpligt att i lag fastslå en viss för alla tingshus gällande norm rörande storlek och utrymme, men å andra sidan torde frågan härom icke uteslutande böra vara

beroende på prövning och beslut i varje särskilt fall, utan torde den nya lagen böra lämna besked om det minsta antal rum, som i tingshus skola förekomma; och bör, enligt länsstyrelsens förmenande, detta minsta antal rum utgöras av tingssal, två rum till domare och dennes biträden, två rum för nämndemän, ett rum för åklagare, ett rum för parter och vittnen, arkivrum, förstuga samt möjligen bostad om ett rum och kök åt häradstjänaren, allt av erforderlig storlek. Vad angår särskilt rum åt vittnen och parter, torde ett dylikt icke böra saknas, då det, isynnerhet under vintertiden och när otjänlig väderlek är rådande, måste anses obilligt, att vittnen, under det vittnesförhör pågår, samt tingsmenigheten i dess helhet, då densamma på rättens bud har att lämna tingssalen, skola vara hänvisade till tingshusets förstuga eller platsen utanför detsamma. Att arkivrum skall finnas, därom innehåller redan 1734 års lag föreskrift, då i 2 kapitlet 7 § rättegångsbalken stadgas, att å var tingsstad skall finnas häradskista till förvar av, bland annat, riksdagsbeslut, allmänna stadgar och de handlingar, som häradet angå. Några särskilda föreskrifter att arkivlokalen skall uppföras så, att däri förvarade handlingar icke utsättas för fukt eller eldfara, torde med hänsyn till bestämmelserna i nämnda stadgan angående vissa offentliga arkiv den 31 december 1900 icke vara erforderliga. Däremot synes föreskrift beträffande ventilationsförhållandena i tingssalen icke böra saknas.

Beträffande inredningen av de åt domare och dennes biträden, nämndemän och åklagare bestämda rummen, synes lämpligt, att föreskrift lämnas därom, att dessa rum skola av de tingshusbyggnadsskyldige förses med möbler och sängkläder.

Länsstyrelsen i Värmlands län: Ehuru väl, såsom riksdagen anför, det ej torde vara lämpligt att i lag fastslå en viss för alla tingshus gällande norm i fråga om storlek och utrymme, håller dock länsstyrelsen för sin del före, att i lag bör bestämmas ett visst *minimum* i avseende å antalet rum, och vill länsstyrelsen härvid framhålla, att ett tingshus under alla förhållanden torde böra innehålla tingssal, två rum för domaren och hans kansli, ett brand- och fuktfritt arkivrum, ett förmak för tingsmenigheten, tre rum för nämnden, där ej bostad för densamma annorstädes anordnas, samt ett för åklagare ävensom rymlig förstuga. Bostad för häradstjänaren och arrestlokaler, vilka senare torde böra omfatta minst två celler och ett rum för fångföraren må, om så finnes lämpligt, kunna förläggas i särskild byggnad. Ehuru de tingshusbyggnadsskyldige i övrigt böra äga rätt att själva bestämma tingshusets storlek och beskaffenhet, lär dock med skäl kunna ifrågasättas huruvida icke dylikt beslut, för att kunna verkställas, bör vara underställt och godkänt av överintendentsämbetet och vad beträffar häradshäkten, av fångvårdsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Västmanlands län: Att, på sätt riksdagen ifrågasatt, låta bestämmelserna om tingshusens storlek och utrymme »bero på prövning i varje särskilt fall», utan att någon i lag fastslagen norm för byggnadsskyldighetens omfattning skulle givas, anser länsstyrelsen ingalunda tillrädligt varken ur synpunkten av lagskipningens behov eller med hänsyn till vikten för de tingshusbyggnadsskyldige att icke äventyra att drabbas av oskäligen kostnader för detta allmänna besvär. Väl måste det medgivas, att häradena och tingslagen i många

fall vid nybyggnad låtit anspråken på tidsenlighet vara avgörande framför gällande lag; men skall tingshusbyggnadsskyldigheten i lag kvarstå såsom ett allmänt besvär, lära ock i lagen böra fortfarande stadgas vissa allmänna bestämmelser rörande lagens fordran i avseende å byggnadsskyldighetens omfattning samt om grunden för dess utgörande.

Huru vitt en ny lags fordran i detta hänseende bör sträcka sig, torde man kunna med en hög grad av säkerhet inhämta genom en undersökning, huruledes häradena och tingslagen frivilligt under de senare årtiondena vid fråga om tingshusbyggnader tillgodosett orternas behov. Här är icke tillfälle att därpå närmare ingå, men i korthet torde få antydast, att själva tingssalen till sin storlek och inredning bör uppföras i visst förhållande till tingslagets eller häradets folkmängd, att häradshövdingen för sig och biträde bör äga att förfoga över ett par därintill anordnade, av de tingshusbyggnadsskyldige anständigt möblerade rum, att likaledes åklagare och nämnd måste beredas särskilda så möblerade rum till erforderligt antal samt att brandfritt arkiv samt häradshäkte i överensstämmelse med därom gällande bestämmelser inredas och väntrum för vittnen och parter finnas att tillgå. Däremot torde, med undantag för arkivet, som bör vara av sten uppfört, byggnadsmaterial och byggnadssätt samt byggnadens utstyrsel böra överlämnas till avgörande i varje särskilt fall efter de tingshusbyggnadsskyldiges hörande.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län: Att, på sätt riksdagen åberopat, bestämmelserna begagnats såsom medel att förhindra tillkomsten av ändamålsenligt tingshus, är länsstyrelsen i tillfälle att vitsorda av erfarenheter ifrån länet. Länsstyrelsen anser sålunda ändring av härom gällande bestämmelser vara av verkligt behov påkallad, men länsstyrelsen delar icke den av riksdagen uttalade mening om olämpligheten att i lag bestämman viss norm i fråga om tingshus storlek och utrymme, liksom länsstyrelsen icke heller anser de tingshusbyggnadsskyldige böra tillerkännas avgörande inflytande på tingshusbyggnadsfrågas utgång. Länsstyrelsen förmenar däremot, att stadgande angående viss minimistorlek av tingshus bör i lag bibehållas, därvid sådana bestämmelser böra meddelas, att tingshus, uppförda i enlighet därmed, till såväl storlek som beskaffenhet i övrigt bliva för sitt ändamål fullt tillfredsställande och motsvarande tidens krav.

Länsstyrelsen i Västerbottens län: För att en tingshusbyggnad må anses fullt ändamålsenlig synes länsstyrelsen erforderligt stadga, att byggnaden skall innehålla tingssal, två rum för domare, två rum för nämndemän, rum för åklagare, ett eller två, beroende på åklagarnes antal, väntrum för menighet och vittnen, bostad för vaktmästare antingen i tingshuset eller särskild byggnad därinvid samt brandfritt arkiv, med bestämmelse tillika att tingshusets lokaler skola vara till storleken avpassade efter häradets folkmängd.

Riksdagens förevarande skrivelse har, efter det yttrandena från länsstyrelserna inkommit, icke varit föremål för behandling.

Departementschefen.

Jag delar den i ärendet allmänt omfattade meningen, att de i 26 kap. 4 § byggningsbalken meddelade bestämmelserna om tingshus storlek och

inredning böra såsom föråldrade och icke vidare efter orden tillämpliga erhålla en mera tidsenlig avfattning.

Riksdagen har i sin förut av mig berörda skrivelse den 20 mars 1901 givit uttryck åt den mening, att det icke kunde vara lämpligt, att i lag fastslå en för alla tingshus gällande norm ifråga om storlek och utrymme, utan att det torde vara bäst att låta frågan härom bero på prövning i varje särskilt fall, varigenom tillfälle bereddtes att taga hänsyn till alla omständigheter, som för frågans avgörande vore av betydelse. Länsstyrelsen i Blekinge län har, såsom framgår av dess av mig förut återgivna yttrande, anslutit sig till denna mening. Så är förhållandet med ytterligare två länsstyrelser och det får väl antagas, att de tio länsstyrelser, vilka tillstyrkt den av 1901 års riksdag begärda lagstiftningen och ej närmare ingått på frågan om de lokaler, som borde finnas i ett tingshus, varit av samma åsikt. Såsom av de utav mig anförda yttrandena framgår, hava emellertid åtskilliga länsstyrelser ansett, att i lagen borde angivas, vilka lokaler ett tingshus minst skulle innehålla. Förslagen om de lokaler, ett tingshus minst bör innehålla, äro dock ganska skiftande och redan detta förhållande torde visa det mindre lämpliga i att i lagen meddela bestämmelser härutinnan. Det synes mig för övrigt klart, att förhållandena å orten, folkmängden i tingslaget m. m. äro omständigheter, som kunna inverka på frågan; vad som i det ena fallet kan anses som ett minimum i fråga om lokaler kan i ett annat utgöra onödigt stora och många utrymmen. Skall tingshuset uppföras i stad, kunna understundom lokaler däri undvaras, som erfordras i ett tingshus på landet. Så t. ex. är det ofta icke erforderligt att i ett tingshus i stad inrätta häradsfängelse av den anledning, att i staden finnas andra disponibla förvaringsrum för fångar. Och utgör staden eget tingslag, och alltså nämndemän med flera äro bosatta å orten, kunna säkerligen ofta en del lokaler avvaras, som måste finnas i tingshus på landet. Vid överbägande av frågan om i lagen skulle angivas vissa lokaler, som alltid skulle finnas i ett tingshus, eller om man, såsom riksdagen ansett, skulle stanna vid att låta frågan härom bero på prövning i varje särskilt fall har jag därför funnit det senare sättet för frågans ordnande vara att föredraga. Och om, såsom justitieombudsmannen föreslagit och processkommissionen förordat samt även jag finner lämpligt, i lagen upptages bestämmelse därom, att ritningar till tingshus skola fastställas av Kungl. Maj:t, anser jag häri ligga ett ytterligare skäl att beträda den sist angivna vägen. Lagen bör enligt min mening givas den avfattning, att tingshus skall uppföras efter ortens sed av ändamålsenliga

byggnadsämnen till den storlek och med de lokaler, behovet i varje fall fordrar, samt att tingshus ej får uppföras, innan ritning och byggnadsbeskrivning därtill blivit av Kungl. Maj:t fastställda. Förebild till stadgandet har i viss mån varit 21 § i den ecklesiastika boställsordningen av den 9 december 1910. De av mig nu föreslagna bestämmelserna hava ock den fördelen, att de, fränsett bestämmelsen om Kungl. Maj:ts befattning med ärendena, ej torde innefatta annat än vad som nu praktiseras.

Vad som stadgas om nybyggnad bör givetvis också gälla om sådan ändring av äldre byggnad, som är att hänföra till nybyggnad.

Processkommissionens förslag att rätten att besluta om platsen för tingshus bör överflyttas från länsstyrelse till Kungl. Maj:t finner jag mig böra förorda.

Har länsstyrelse före de nya bestämmelsernas ikraftträdande meddelat beslut om orten för tingshus och om tingshusbyggnad, skall sådant beslut givetvis lända till efterrättelse. Är åter, då lagen träder i kraft, sådant ärende beroende på länsstyrelses prövning, bör detsamma för avgörande överlämnas till Kungl. Maj:t. Detta torde icke behöva uttalas i övergångsbestämmelse.

Den i det förevarande lagrummet meddelade bestämmelsen, att tingslaget skall »uppehålla» tingshus, torde såsom självfallen icke behöva upptagas i en ny avfattning av lagrummet, och bör av anledning, jag redan antytt, bestämmelsen att vid vart tingsställe skall finnas ett fängelse ej heller bibehållas i en ny lydelse av lagrummet.

Det måste givetvis anses medgivet att, om så finnes lämpligt, fördela de olika lokaler, som finnas behöfliga vid ett tingshus, på flera byggnader. Särskild bestämmelse härom anser jag icke erforderlig i lagen, likasom ej heller därom att de tingshusbyggnadsskyldiga hava att förse tingshus med nödiga möbler och inventarier. Bestämmelse i sistberörda hänseende finnes för närvarande icke, men förefintligheten av en sådan skyldighet torde dock vara allmänt erkänd.»

Föredraganden uppläser härefter ett i enlighet med det anförda inom justitiedepartementet upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 26 kap. 4 § byggningsbalken av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte, för det i § 87 regeringsformen angivna ändamål, inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan tackes Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

N. Cervin.

Bilaga.

Förslag

till

LAG

om ändrad lydelse av 26 kap. 4 § byggningsbalken.

Härigenom förordnas, att 26 kap. 4 § byggningsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

Tingshus skall vart tingslag bygga å vanlig tingstad eller å ort, Konungen bestämmer, sedan rätten däröver hörd är.

Tingshus uppföres efter ortens sed av ändamålsenliga byggnadsämnen till den storlek och med de lokaler, behovet i varje fall fordrar.

Tingshus må ej uppföras, innan ritning och byggnadsbeskrivning därtill blivit av Konungen fastställda. Vad nu sagts om nybyggnad gälle ock om till-, på- och ombyggnad av tingshus så ock om andra förändringar i avseende å sådan byggnads inredning av den genomgripande beskaffenhet, att de kunna anses jämförliga med ombyggnad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1922.

---

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd onsdagen
den 25 januari 1922.*

Närvarande:

Justitierådet BERGLÖF, regeringsrådet ERNBERG, justitieråden MOLIN, APPELBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 november 1921, hade Kungl. Maj:t förordnat, att för det i § 87 regeringsformen angivna ändamål lagrådets utlåtande skulle inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 26 kap. 4 § byggningabalken*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av chefen för justitiedepartementets lagavdelning hovrätterrådet G. Grefberg.

Detsamma föranledde följande yttranden.

Regeringsrådet *Ernberg*, justitieråden *Molin* och *Appelberg*:

Enligt vad motiven giva vid handen, avser det remitterade förslaget icke att göra någon rubbning i de skyldigheter att uppföra och underhålla tingshus och häradsfängelse, som jämlikt 26 kap. 4 § byggningabalken nu åligga vederbörande. I förslaget hava emellertid införts uttryckliga stadganden endast i fråga om skyldigheten att uppföra tingshus, varemot bestämmelserna om skyldighet att uppföra häradsfängelse samt om underhållsskyldigheten icke däri upptagits. Förslaget utgår nämligen ifrån, att uttrycket tingshus inbegriper även häradsfängelse, och underhållsskyldigheten har ansetts, såsom självfallen, icke behöva särskilt omnämnas i lagen. Enär emellertid såväl i 26 kap. 4 § byggningabalken som i de i senare tid utfärdade lagarna angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll av tingshus och häradsfängelse, av vilka den nu gällande är av den 5 juni 1909, häradsfängelse omtalas jämte tingshus samt även skyldigheten att underhålla ifrågavarande byggnader uttryckligen omförmäles, synas uttryckliga bestämmelser i dessa hänseenden icke heller böra saknas i förslaget. Särskilt med hänsyn därtill att nyssnämnda lag av den 5 juni

1909 ju fortfarande skall gälla vid sidan av den nu föreslagna lagen, skulle bristande överensstämmelse i nämnda delar de båda lagarna emellan framstå såsom en oegentlighet.

Vidkommande ordningen för handläggningen av ärenden angående tingshusbyggnad, tillkommer det enligt 26 kap. 4 § byggningsbalken Konungens befallningshavande att, där fråga uppstår om platsen för tingshus, meddela föreskrift i sådant avseende. Närmast med stöd av landshövdinginstruktionen den 12 april 1918, § 23 — vilket stadgande motsvarar § 27 i 1855 års instruktion — tillhör det även Konungens befallningshavande att upptaga och pröva frågor om uppförande av tingshus samt om beskaffenheten och inredningen av sådan byggnad ävensom dess förseende med inventarier och följaktligen jämväl att, i fall av tredska eller försummelse, ålägga de tingshusbyggnadsskyldiga att fullgöra dem härutinnan åliggande skyldigheter. Väl äro de tingshusbyggnadsskyldiga oförhindrade att träffa överenskommelse i dylikt ärende, men då i lag icke finnas några bestämmelser meddelade angående formen och sättet för fattande av bindande beslut, i händelse olika meningar yppas, och, oavsett detta, brist i fullgörandet av samma skyldigheter kan förekomma, har det givetvis varit nödvändigt att lägga prövningen av sådan fråga i viss myndighets hand.

Vad nu sagts om tingshus gäller i huvudsak ock om häradsfängelse. På grund av särskilda föreskrifter må dock sådan byggnad ej uppföras, innan ritning därtill blivit fastställd av fångvårdsstyrelsen och byggnadsstyrelsen gemensamt eller, i händelse olika meningar mellan dessa ämbetsverk uppstå, av Kungl. Maj:t (kungörelsen den 13 oktober 1921 angående fastställande av ritning till härads- eller stadsfängelse).

Besvär över Konungens befallningshavandes beslut i nämnda ämnen prövas och avgöras numera av regeringsrätten (lagen om Kungl. Maj:ts regeringsrätt den 26 maj 1909, 2 § 2:o).

Det remitterade förslaget avser nu att överflytta den omedelbara prövningen av frågor om platsen för tingshus till Kungl. Maj:t i statsrådet. Därjämte stadgas i förslaget, att tingshus ej må uppföras, innan ritning och byggnadsbeskrivning därtill blivit av Konungen (i statsrådet) fastställda; och skall vad sålunda föreskrivits om nybyggnad gälla om till-, på- eller ombyggnad av tingshus ävensom beträffande andra förändringar i avseende å sådan byggnads inredning av den genomgripande beskaffenhet, att de kunna anses jämförliga med ombyggnad. Innebörden av förslaget i sistnämnda delar är icke fullt klar. Av den föreslagna lagtextens ordalydelse

kan man svårligen få annan uppfattning än att meningen vore, att endast fastställandet av ritning och byggnadsbeskrivning skulle tillkomma Kungl. Maj:t i statsrådet, under det att själva beslutanderätten i fråga om byggnadens uppförande eller förändring skulle ankomma på samma myndigheter som hittills. Det i motiven gjorda uttalandet i fråga om sättet för handläggning av vid lagens ikraftträdande redan anhängiga ärenden angående tingshusbyggnad tyder emellertid på, att man avsett något annat, eller att även sistnämnda befogenhet skulle tillhöra Kungl. Maj:t i statsrådet. Detta lärer i själva verket ock vara med förslaget åsyftat. Det skulle alltså, även i fall då de tingshusbyggnadsskyldiga icke kunde enas om visst beslut i uppkommen byggnadsfråga eller de undandroge sig att behörigen fullgöra byggnads- eller underhållsskyldigheten, tillkomma Kungl. Maj:t att omedelbart upptaga och avgöra ärendet, såvitt nämligen fråga vore om uppförande eller mera genomgripande förändring av tingshus. Lämpligheten av en sådan anordning kan emellertid sättas i fråga, särskilt i betraktande därav, att det här gäller fullgörande av ett allmänt besvär, vars innebörd och omfattning måste bedömas även ur rättslig synpunkt. Prövningen i sista instans av mål av dylik natur hava, sedan regeringsrätten inrättats, överflyttats från Kungl. Maj:t i statsrådet till nyssnämnda domstol. Givetvis har detta skett, bland annat, ur den enskilda rättssäkerhetens synpunkt; och tydligen är det ur denna synpunkt sett icke heller utan betydelse, att det för prövningen av sådana mål finnes mer än en instans. För handläggningen av mål och ärenden, närmast att likställa med dem, varom här är fråga, exempelvis uppförande av kyrka och skolhus m. m., gälla ock alljämt de regler, som, enligt vad ovan nämnts, innefattas i landshövdinginstruktionen och lagen om regeringsrätten; och detta, i vad angår kyrka, oberoende därav att enligt särskilda föreskrifter förslag till uppförande av sådan byggnad icke må bringas till utförande, med mindre Kungl. Maj:t i statsrådet meddelat stadfästelse å förslaget, och ifrågasatt rivning, flyttning eller förändring av kyrka ej heller må äga rum utan att tillstånd därtill meddelats, i vissa fall av Kungl. Maj:t och i andra fall av byggnadsstyrelsen, eventuellt efter samråd med riksantikvarien (kungörelsen med föreskrifter rörande det offentliga byggnadsväsendet den 26 november 1920 med däri genom kungörelsen den 21 oktober 1921 gjorda ändringar).

Det synes ock kunna ifrågasättas, om icke de önskemål, man genom den föreslagna lagstiftningen vill uppnå, skulle kunna tillfredsställande tillgodoses på ett enklare sätt och med mindre rubbning i gällande bestämmelser än som innefattas i förslaget. Det förefaller nämligen

som om man för sådant ändamål skulle, i avvaktan på ett i utsikt ställt, mera fullständigt ordnande av tingshusbyggnadsväsendet, kunna för närvarande inskränka sig till att, utan upphävande av därutinnan i byggningsbalken meddelade bestämmelser i övrigt, i särskild lag, med ändring av vad i lag eller författning däremot stridande är stadgat, upptaga föreskrifter allenast därom, att platsen för uppförande av tingshus skall, efter rättens hörande, bestämmas av Konungen, samt att sådan byggnad ej må uppföras eller i den omfattning, som i förslaget avses, förändras, med mindre Konungen därtill lämnat tillstånd samt ritning och byggnadsbeskrivning blivit av Konungen fastställda. Beträffande själva den grundläggande bestämmelsen om ifrågavarande allmänna besvär innefattar ju förslaget icke någon ändring i sak av gällande lag. Och däri förekommande stadganden om tingshusbyggnads beskaffenhet och inredning torde, om än givetvis föräldrade och föga avpassade efter nutida förhållanden, med den tolkning, som sedan länge i praxis däråt givits, knappast kunna utgöra något verkligt hinder för åstadkommande av ändamålsenliga anordningar i förevarande avseende, helst ifall, på sätt föreslagits, tingshus ej vidare må uppföras eller på ett mera genomgripande sätt förändras, innan ritning och byggnadsbeskrivning därtill blivit fastställda av Kungl. Maj:t.

Anser man emellertid nödvändigt eller önskvärt, att även sistberörda, i byggningsbalken förekommande stadganden redan i nu förevarande sammanhang undergå omarbetning, föreligger givetvis icke något hinder för upptagande i den ifrågasatta särskilda lagen jämväl av bestämmelser i sådant avseende.

Då frågor om skyldighet att uppföra nytt eller ombygga gammalt tingshus stå i mycket nära samband med frågan om den tillämnade byggnadens beskaffenhet, kan det visserligen icke förnekas, att ett ordnande av sättet för ifrågavarande ärendens handläggning i huvudsaklig överensstämmelse med vad nu anförts skulle medföra en mindre tilltalande splittring av myndigheternas befogenhet i dessa frågor. Olägenheten härav är dock icke svårare än den, som i enahanda hänseende kan yppas vid handläggning av vissa andra, enligt vad ovan antytts med de nu förevarande likartade ärenden, och synes i allt fall knappast utgöra tillräcklig anledning att i större utsträckning än ovan förordats frångå gällande bestämmelser om handläggning av ifrågavarande ärenden.

Vill man emellertid, utan avseende å ovan anförda omständigheter, vidhålla den ståndpunkt, som enligt vad förut nämnts förslaget får anses intaga, nämligen att prövningen och avgörandet av frågor angående tingshusbyggnad i angiven omfattning skola förläggas omedelbart till Kungl.

Maj:t, torde det vara nödvändigt att, till undvikande av ovisshet om lagens rätta innebörd, däri införa uttryckliga bestämmelser i sådant hänseende.

Väljer man denna väg, torde det emellertid i samband därmed böra tagas i övervägande, huruvida icke detta bör medföra, att även reglerna för handläggning av andra ärenden angående tingshusbyggnad än dem, som avses i förslaget, böra mer eller mindre modifieras. Så beträffande frågor om ändring av inredningen av tingshusbyggnad, där ändringen har mindre omfattning än som avses i sista stycket av förslaget, samt om underhåll av sådan byggnad eller dess förseende med inventarier m. m. dylikt. Tydligt är, att det icke gärna kan vara lämpligt att förlägga prövningen i första hand av dylika, ofta nog tämligen obetydliga ärenden till Kungl. Maj:t. Lämpligast synes därför vara att därutinnan bibehålla Konungens befallningshavande såsom första instans. Mera tveksamt kan vara, huruvida under angiven förutsättning prövningen av besvär över Konungens befallningshavandes beslut fortfarande bör tillkomma regeringsrätten eller överflyttas till Kungl. Maj:t i statsrådet. Med hänsyn till det nära sambandet mellan de byggnadsfrågor, som skulle avgöras direkt av Kungl. Maj:t, å ena, och ifrågavarande ärenden i övrigt, å andra sidan, synes emellertid lämpligt, att även sådana besvär upptagas och avgöras av Kungl. Maj:t i statsrådet. Då dylika besvärsmål icke äro synnerligen talrika, och överflyttning av desamma till statsrådet därför icke kan antagas medföra någon mera avsevärd ökning av dess arbetsbörda, kan någon betänklighet ur sådan synpunkt icke gärna möta. En dylik åtgärd förutsätter emellertid ändring av bestämmelserna i 2 § 2:o) av lagen om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Justitierådet Berglöf:

Lika med lagrådets övriga ledamöter anser jag det böra komma till uttryck, att ifrågavarande åliggande inbegriper underhållsskyldighet och har avseende jämväl å erforderligt häradsfängelse.

I övrigt lämnar jag förslaget utan annan anmärkning, än att jag hemställer, att däri måtte inflyta stadgande, varav tydligt framgår, att Konungens prövningsrätt skall omfatta jämväl själva skyldigheten att göra nybyggnad, ombyggnad eller därmed jämförlig förändring.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 3 februari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Åkerman anmäler lagrådets
den 25 januari 1922 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 25 no-
vember 1921 remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 26 kap.
4 § byggningsbalken.

Efter att hava redogjort för innehållet i lagrådets utlåtande anför de-
partementschefen:

»Såsom av den utav mig nu lämnade redogörelsen framgår hava lag-
rådets flesta ledamöter uttalat, att närmast med stöd av landshövdingein-
struktionen den 12 april 1918 (nr 198), § 23, vilket stadgande motsvarade
§ 27 i 1855 års instruktion, tillhörde det Kungl. Maj:ts befallningshavande
att upptaga och pröva frågor om uppförande av tingshus samt om beskaf-
fenheten och inredningen av sådan byggnad ävensom dess förseende med
inventarier och följaktligen jämväl att, i fall av tredska eller försummelse,
älägga de tingshusbyggnadsskyldiga att fullgöra dem härutinnan åliggande
skyldigheter, samt att vad nu sagts om tingshus gällde i huvudsak ock
om häradsfängelse. Under framhållande att förslagets mening vore, att ej
endast frågan om platsen för tingshus och fastställandet av ritning och
byggnadsbeskrivning till tingshus utan även själva beslutanderätten i fråga
om sådan byggnads uppförande och mera genomgripande förändring skulle
överflyttas å Kungl. Maj:t i statsrådet, hava lagrådets flesta ledamöter satt
i fråga lämpligheten av en sådan anordning. Med hänsyn till vad inom

lagrådet till stöd för denna uppfattning anförts, finner jag lämpligt, att i hittills gällande ordning för ifrågavarande frågors behandling för närvarande icke sker annan ändring än att frågorna om platsen för tingshus och fastställande av ritning och byggnadsbeskrivning, avseende nybyggnad eller till nybyggnad hänförlig ändring av sådan byggnad, överflyttas till Kungl. Maj:t i statsrådet. Någon ändring i den föreslagna lagtexten torde härav så mycket mindre påkallas som lagrådets flesta ledamöter uttalat, att man av den föreslagna lagtextens ordalydelse sväriligen kunde få annan uppfattning än att meningen vore, att — bortsett från platsen för tingshus — endast fastställandet av ritning och byggnadsbeskrivning skulle tillkomma Kungl. Maj:t i statsrådet, under det att själva beslutanderätten i fråga om byggnadens uppförande eller förändring skulle ankomma på samma myndigheter som förut. Den föreslagna lagstiftningens huvudsyfte — att särskilt med hänsyn till den väntade nya rättegångsordningen förebygga uppförandet av tingshus, vilka icke skulle finnas välbelägna eller lämpliga — vinnes redan genom den sålunda förordade, mera begränsade lagändringen, vilken tillsvidare så mycket hellre bör anses vara tillfyllestgörande, som spörsmålet om tingshusbyggnadsväsendet i hela dess vidd, såsom processkommissionen framhållit, givetvis kommer att upptagas till legislativ behandling i sammanhang med arbetet på rättegångsreformen.

Med anledning av inom lagrådet framkomna erinringar har i förslaget gjorts ett tillägg i syfte att utmärka, att uttrycket tingshus inbegriper även häradsfängelse, ävensom i förslaget upptagits föreskrift därom att tingslaget har att underhålla tingshus.

Därjämte har i lagförslaget med en mindre jämkning inryckts innehållet i den av lagrådet berörda lagen av den 5 juni 1909 (nr 55) angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll av tingshus och häradsfängelse. Jämkning består däri att i överensstämmelse därmed att i förslaget ordet tingshus omfattar även häradsfängelse orden »och häradsfängelse» uteslutits.

Slutligen har till lagen fogats en övergångsbestämmelse, vilken givits sådan avfattning, att därav skulle framgå, att det endast är frågorna om platsen för tingshus och fastställande av ritning och byggnadsbeskrivning vid nybyggnad eller till nybyggnad hänförlig ändring av tingshus, som det tillkommer Kungl. Maj:t i statsrådet att avgöra.»

Departementschefen uppläser härafter det i enlighet med det anförda omarbetade förslaget till lag om ändrad lydelse av 26 kap. 4 § byggnings-

balken, samt hemställer, att förslaget måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

N. Cervin.
